

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN. G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY.

SILIU RADULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Gh. V. Buzdugan. — *Discurs la deschiderea anului judiciar. Jurisprudența Română.* — *Curtea de Apel din București. S. IV.* — *Cambie.* — *Acțiune cambială.* — *Excepțiune personală.* — *Excepțiune negatorie.*
(A. Horovici cu Rubin Forschmidt)

Deschiderea anului judecătoresc la Inalta Curte de Casație și Justiție

Discursul D-lui Prim-Președinte Gh. V. Buzdugan ținut în audiența solemnă a secțiunilor-unite dela 10 Ianuarie 1927.

Reluând activitatea sa, în noul an judiciar, Inalta Curte de Casație și Justiție, pătrunsă de sentimentul ce stăpânește astăzi întreaga țară, ține a-și îndeplini în prim loc, o scumnă datorie și totodată o vie dorință, exprimând, cu această ocaziune, cele mai calde și respectuoase urări de sănătate deplină Majestății Sale Regelui, simbolul unității noastre naționale, pentru ca nenumărați ani încă să poată conduce, mai departe, cu aceiași glorie, destinele iubitei noastre patrii cu ale cărei interese superioare s'a identificat.

Aceleași urări respectuoase de viață îndelungată și fericită, Inalta Curte le exprimă Majestății Sale Reginei și întregii familii regale.

Domnilor,

Deschiderea noului an judiciar cu solemnitatea obicinuită la această Inaltă Instanță, nu mai este astăzi o cerință legală. O facem, totuși, din respect pentru tradiție, care, în deosebi, la această instituție, este îndrumătoarea sigură și temeinică în îndeplinirea multiplelor ei îndatoriri.

Activitatea acestei Curți în cursul anului trecut, deși nu se înfățișează cu o însemnătate deosebită prin rezolvarea unor probleme mari de drept, ori prin soluțiuni cu repercusiuni întinse în viața juridică a țării, ea este însă remarcabilă în intensitate, lucru ce apare evident din numărul însemnat

de recursuri rezolvate, ceia ce a avut ca urmare binefăcătoare, stingerea a nenumărate conflicte de drept și redarea liniștei necesare unei întregi lumi de justițiabili. Astfel, din datele statistice, rezultă că Secția I-a în cele două complete în care judeca obișnuit, a rezolvat 1645 recursuri. Secția 2-a a rezolvat 5271, iar Secția 3-a 1220; afară de aceste recursuri de drept comun, Curtea, constituită în diferite complete speciale, a rezolvat un număr de 539 recursuri privitoare la contractele de închiriere prelungite, 723 recursuri în materie de încetățeniri și 1728 recursuri relative la verificarea titlurilor de proprietate în noua Dobroge; de unde, făcând totalul general al acestor cifre, rezultă că Inalta Curte a soluționat în cursul anului trecut, 11119 recursuri.

Atât procedura de judecată a acestui număr însemnat de recursuri, a căror rezolvare implică evident o muncă încordată în serviciul justiție, cum și toate lucrările Curței făcându-se sub regimul noiei legi organice a acestei Curți, ținem a releva înlesnirea și celeritatea în judecată ce a decurs din noua organizare, în special, pentru recursurile din provinciile realipite Patriei, cari au fost rezolvate într'un număr mult mai mare ca în trecut în condițiuni de formă identice cu acele din vechiul regat, între altele, cu un complect de judecători sporit în număr, ceia ce a îngăduit facerea lucrărilor la timp și, sub toate raporturile constituie un avantaj însemnat, realizând, tot odată și o bună îndrumare spre unificarea legislativă.

Inovațiunea în compunerea completelor de judecată prin altenarea judecătorilor și deci cu elemente de colaborare mereu primenite, a permis, în interesul celerității, funcționarea a două complete, cu o garanție mai mare, ca în sistemul completelor permanente, în contra posibilității de deciziuni contradictorii, lucru ce nu s'a semnalat în cursul anului trecut, — deciziunile completelor în formațiunea actuală, fiind, în general, expresiunea judecății secțiunii întregi, ceia ce dă jurisprudenței toată autoritatea și stabilitatea necesară vieții juridice.

Tot în sens astisfăcător, a funcționat și sistemul nou al soluționării definitive a proceselor în cazurile excepționale autorizate de lege, adică când este vorba după casare, numai de o aplicațiune

quasi mecanică a legii la faptele constatate, fără necesitatea unei verificări, sau noi interpretări, — Curtea aplicând legea în mai multe cazuri, dintre cari odată și în Secțiuni Unite fără nici o dificultate și punând astfel capăt la mai multe procese, cari altfel, în sistemul vechiu ar fi suferit trimsteri inutile și păgubitoare pe la alte instanțe de fond.

Tendința mereu afirmată, a menținerii stabilității în jurisprudență, a contribuit la împuținarea divergențelor, iar la complectul special pentru judecata conflictelor rezultând din contractele de închiriere prelungite, menținerea jurisprudenței a impus o reducere considerabilă a recursurilor în această materie, grăbind astfel, în mod satisfăcător, rezolvarea conflictelor acute dintre proprietari și chiriași.

În aceste condițiuni, vom putea folosi două ședințe suplimentare și la Secția I-a, pentru a judeca recursurile din Bucovina și Ardeal rămase, din trecut în nelucrare, ca astfel judecata să aibă loc la timp, spre a avea toată eficacitatea cuvenită.

Domnilor,

Printre multiplele cereri deduse în justiție formând materialul greoi de dosare judecătorești. este incontestabil că, cererile de rezoluțiune a diferite contracte pentru neîndeplinire de obligațiuni, apar în număr considerabil și alcătuiesc obiectul de dezbateri obicinuite în viața judiciară.

În lumea afacerilor, interesele materiale protivnice, dominând totul, ideea morală, atât de frumos exprimată în codicele civil, prin recomandarea că — convențiunile trebuie executate cu bună credință — adeseori este nesocotită, lucru ce, de altfel, se observă, cu un sentiment de legitimă îngrijorare, nu numai, în materie de drept privat cu interese particulare limitate, dar și în domeniul mult mai însemnat, al obligațiilor internaționale.

Din nenumăratele conflicte de drepturi în raporturile private, decurge acțiuni în justiție, tinzând fie la obținerea, pe calea unei constrângeri legale, a executării unui raport juridic, în condițiile în cari a fost încheiat, fie pentru ca justiția să sancționeze prin rezoluțiune și daune interese, împotrivirile nejustificate ale unei părți în îndeplinirea obligațiilor ce a contractat.

Se știe, că, cererile de rezoluțiune se înfățișează sprijinite sau pe dispozițiunile art. 1020 și 1021 codul civil cari autoriză rezoluția judiciară, sau pe o clauză specială stipulată de părți și cunoscută sub denumirea de pact comisoriu expres, clauză menită a asigura și întări, sub o formă mai riguroasă, sancțiunea rezultând din pactul comisariu tacit, prezumat de lege.

Diversele aplicațiuni ale art. 1020 și 1021 codul civil, au fost însă de natură a dovedi că legiuitorul a reglementat în termeni improprii, în mod insuficient și cu posibilitate de rezultate inechitabile rezoluția judiciară, iar în ce privește pactul comisoriu expres, practicat adeseori în virtutea libertății convențiilor, nu a reglementat condițiile în cari onerează această clauză în raport cu diferite formule întrebuintate de părți.

Această împrejurare, ca și frecvența cererilor de rezoluțiune și însemnătatea lor în viața juridică,

vor justifica, credem, observațiunile ce ne propunem a face în vederea unei îmbunătățiri în legislație.

Urmărind numai soluțiuni practice, utile, nu vom stărui într'un examen doctrinal asupra originii istorice a acțiunii în rezoluțiune și nici asupra fundamentului ei juridic. Amintim numai pentru pătrunderea chestiunii, că Dreptul Roman, nu admitea rezoluțiunea judiciară în contractul de vânzare, ci numai executarea acestui contract pe toate căile legale; acorda însă rezoluția în contractul de locațiune cu obligațiuni succesive, iar în contractele nenumite o acțiune în restituțiune sub denumirea „condictio causa data, causa non secuta“.

Inconvenientele acestei stări legale, determina obiceiul ca în contractele de vânzare cu termen, vânzătorul să stipuleze o clauză intitulată „lex comisorii“ în virtutea căreia, în caz de neplata prețului la termen, contractul era dizolvat de drept, la simpla manifestare de voință a vânzătorului. Utilitatea manifestă a acestei clauze, făcu ea, cu timpul, ea să fie subînțeleasă, și apoi, în această formă, extinsă la toate contractele sinalagmatice; iar introducerea și aplicațiunea principiului rezoluției judiciare sub imperiul dreptului cutumier francez, a fost făcută pe considerațiuni de echitate și, în general cu o procedură îngăduitoare pentru debitor, astfel cum se aplică și astăzi în jurisprudență sub regimul codului civil actual, care a consacrat tradiția dreptului cutumier francez, conformă și cu prevederile codului Calimach. Chestiunea fundamentului acțiunii în rezoluțiune face obiectul unei vii discuțiuni, doctrina în general, admitând ca bază a acestei acțiuni, — în conformitate cu termenii art. 1020, — un acord tacit între părți pentru rezoluțiune, în caz de neîndeplinire de obligațiuni; iar o parte mai restrânsă din doctrină și parte din jurisprudență, atribuind, ca temelie juridică al acestei acțiuni, noțiunea de cauză, element esențial care ar înceta de a exista în caz de neexecutare a uneia din cele două obligațiuni conexe și corelative din contractele sinalagmatice. Toată această discuțiune, decurge din redacțiunea greșită dată articolului 1020 cod. civ. în care legiuitorul întrebuintând termenul de „condiție rezolutorie tacită“, lasă să se creadă că rezoluția ar fi și aci urmarea logică, directă și imediată a acestei condițiuni, presupusă de lege. Întocmai ca în ipoteza unui pact comisoriu expres, ceace dacă ar fi exact, ar exclude dreptul de apreciere al judecătorului, pe când din termenii art. 1021 cod. civ. și modul cum legea aplică principiul rezoluției în materia vânzării și a locațiunii, rezultă indubitabil că rezoluția în cazul art. 1020 cod. civ. decurge dintr'o hotărâre judecătorească și este opera justiției. Adevărul este că legea raportându-se la intenția probabilă a părților contractante, le atribuie acordul de voință firesc, de a rezolva contractul atunci când una din ele nu primește prestațiunea sau echivalentul în vederea căruia a contractat, dar făcând apoi abstracție de logica juridică nu a mers mai departe în consecințe și n'a voit să recunoască acestei convențiuni tacite pe care o presupă, efectele riguroase ale unui pact comisoriu expres, rezultat al unei convențiuni formale ce rezolvă de drept contractul și de aceea prin art. următor 1021 cod. civ. a lăsat ca justiția să

decidă, conform tradiției în echitate. Pentru înăturarea acestei discuțiuni care privește dreptul de apreciere al judecătorului în această materie, va trebui ca la revizuirea codului civil să se dea o altă redacțiune mai precisă și mai juridică textului art. 1020 din cod. civ. în sensul că recunoscându-se dreptul, fie la executare, fie la rezoluțiune pentru neexecutare de obligațiuni, să se înlăture însă din text termenul de „condiție rezolutorie”, — care nu se întrebuițează astăzi în legislațiunile mai noi, — rezervându-se acest termen juridic numai pentru ipoteza prevăzută în art. 1019 cod. civ. când părțile fac să depindă rezoluția de drept a contractului de un eveniment viitor și necert, sau când legea pe temeiul unei condițiuni rezolutorie pe care o presupune, rezolvă de drept o donațiune cum e cazul cu efectul rezolutoriu al raportului unui dar, făcut fără dispensă de raport și deci cu voința presupusă de a-l raporta, unui descendent ce vine la succesiune, ori în cazul revocării unei donațiuni fie de drept pentru survenire de copii, fie pe cale judiciară pentru ingratitude sau neîndeplinire de obligațiuni (art. 829 cod. civ.). În acelaș timp, va trebui dat textului o formă mai largă, mai cuprinzătoare, în sensul ca să nu se limiteze dispoziția sa numai la contractele sinalagmatiche, ci prevăzând facultatea de rezoluție pentru toate contractele cu titlu oneros, cum face codul austriac (art. 917), să se înlăture discuțiunea de astăzi asupra chestiunii dacă rezoluția judiciară se aplică și contractelor unilaterale, — cum sunt împrumutul, amanetul și astfel dispoziția acestui text, să fie aplicabilă, fără posibilitate de controversă, la toate contractele cu titlu oneros, căci și în aceste contracte, din moment ce debitorul într'un contract de împrumut nu plătește dobânzile capitalului împrumutat, ori creditorul găsit nu veghează la paza și îngrijirea lucrului dat în gaj, este just și echitabil ca să se recunoască părții ce nu-și realizează scopul juridic urmări, dreptul la rezoluția contractului.

În soluționarea cererilor de rezoluțiune, sistemul codului nostru civil, în acord cu tradiția și legislațiunile mai noi, manifestă o tendință legitimă de menținere, pe cât posibil, a contractelor și de aceea, atât în art. 1021 cod. civ., cât și în aplicarea principiului rezoluției judiciare la materiile speciale ale vânzării și locațiunii, cum sunt dispozițiunile art. 1347, 1349 și 1430 cod. civ., se recunoaște judecătorului o largă putere de apreciere ca să poată hotări după circumstanțe; iar în exercițiul acestui drept, jurisprudența pe considerațiuni de echitate și ținând seamă de intenția părților contractante, admite rezoluția pentru neîndeplinire totală ori parțială de obligațiuni principale, dar refuză, rezoluția când ceiace nu s'a executat din aceste obligațiuni este lipsit de importanță cum e cazul unui abuz de folosință a lucrului închiriat ori arendat, cu urmări ușor reparabile până la finele contractului, sau, când este vorba de neîndeplinire de obligațiuni accesorii, cari nu au putut forma în intenția și prevederile părților, motiv de rezoluțiune. Dacă însă acest sistem corespunde și cu interesele generale economice, cari au numai de câștigat din menținerea contractelor, menite a înlesni circulațiunea bunurilor și stimula creării de noi bogății, — sunt însă cazuri de întârzieri cul-

pabile și dăunătoare în executarea contractelor, rezultat al bunului plac a uneia din părți și cari totuși nu pot fi sancționate astăzi, cum lucrul ar comporta, pe calea rezoluțiunii. Desigur, acest rezultat nu poate avea loc în contractele ce prevăd clauza pactului comisoriu expres, ori în cari termenul, după natura contractului, ori după scopul manifest urmărit de părți, apare, vădit, ca un element esențial al contractului care din moment ce nu este executat la termenul fixat, nu mai prezintă nici un interes și cade dela sine; sunt însă contractele cele mai obișnuite, în care termenul de executare nu are un caracter esențial și chiar după expirarea lui, părțile au încă interes la executare, de altă parte, nu cuprind clauza pactului comisoriu expres și în aceste condițiuni, se întreabă până când o parte este îndreptățită a-și îndeplini obligațiunea cu executarea care a rămas în întârziere, pentru a preveni o rezoluțiune judiciară. Plecând dela ideea, exactă în drept, că rezoluția judiciară nu are loc de drept, ca în ipoteza unui pact comisoriu expres, ci este rezultatul unei judecăți, ca o urmare logică, doctrina și jurisprudența, în mod constant, recunosc părții ce nu și-a îndeplinit obligația la timp, dreptul de a împiedica rezoluția prin executarea obligației până în momentul când justiția își spune ultimul cuvânt ca instanță de fond, adică nu numai până la data judecății în primă instanță, dar chiar până în momentul când hotărârea rămâne definitivă înaintea instanței de apel. Această soluțiune a avut de curând o nouă confirmare din partea acestei Curți într'o speță în care cumpărătorul unei case în 1920 nu plătișe prețul decât după vreo cinci ani, pe când cererea de rezoluție era pendinte în apel, și când era indiscutabil că plata făcută cu această mare întârziere, — fără nici o justificare legală, — cauzase vânzătorului daune însemnate prin deprecierea valutară produsă în acest interval de timp, — daune ce nu puteau fi acoperite prin simple dobânzi moratorii dela data cererii în judecată. Curtea, după o esștare ce duse la divergență, — a avut scrupulul de a menține jurisprudența sa constantă, în acord cu doctrina și jurisprudența străină, deși soluția dată era departe de a o satisface sub raportul echității. În aceste condițiuni, decâte ori contractul nu prevede, cum s'a arătat, în mod formal, său implicit, rezoluția pentru neexecutarea obligației exact la termenul stipulat, se consacră în favoarea părții în culpă, dreptul de a nesocoti, fără grija unei rezoluțiuni posibile, clauza importantă relativă la termen și de a amâna după bunul său plac executarea, iar mai apoi, de a împiedica rezoluția printr'o executare tardivă, în ultimul moment când justiția este chemată a decide în mod definitiv, sau de a lăsa atunci ca contractul să fie rezolvat. Asemenea rezultat injust și inequitabil, nu este îngăduit în legislațiunile mai noi, cum sunt codicii elvețian și german ale căror dispozițiuni privitoare la reglementarea rezoluției contractelor, au fost împrumutate într'o formă clară de codul austriac prin novele din 1914-1916. În conformitate cu dispozițiunile concordante ale acestor legislații, când una din părțile contractante, nu-și îndeplinește la timp obligația sa, cealaltă este autorizată a cere sau executarea cu daune interese pentru întârziere, sau a

fixa un termen rațional, pentru executare cu prevenirea că, în caz de refuz, contractul va fi considerat rezolvat. Astfel, în acest sistem, se dă, în prim rând, preferință, conform dreptului comun german, ideii temeinice pentru menținerea contractelor, căci se impune ca rezoluția să fie precedată de o cerere prealabilă de executare cu acordarea unui termen în acest scop, dar în același timp, să respecte părții care și-a îndeplinit obligația, dreptul dobândit la rezoluție în caz de neexecutare înăuntrul termenului acordat, și apoi urmându-se tendința generală înțeleaptă de a se împuțina judecățile, pentru a se scuti părțile de cheltuieli împovărătoare, — se transformă rezoluția din judiciară, în voluntară, la simpla manifestare de voință a creditorului, cu excluderea aprecierii justiției și mai ales a posibilității debitorului de a amâna, mai departe, după voia sa, executarea contractului. În același timp, prin acordarea, dela început, a unui termen pentru executare, se dă satisfacție sentimentului de înduplecare generoasă ce în general justiția manifestă în favoarea părții ce nu și-a îndeplinit angajamentul, înlocuindu-se în acest mod termenul de grație acordat de obicei. Sunt cazuri însă, în cari legislațiunile menționate, înlătură însăși necesitatea acordării unui termen pentru executare, ca lipsit de rațiune și recunosc dreptul la rezoluție, de câte ori din modul de a se comporta al debitorului rezultă că această formalitate ar fi inutilă, ori când o executare tardivă este imposibilă sau nu mai prezintă nici un interes pentru creditor, sau, în fine, când din termenii, ori natura contractului, rezultă că executarea lui trebuia să aibă loc la un termen fix sau într'un termen determinat. Fără îndoială, că și într'o astfel de reglementare, ce trebuie introdusă și în codul nostru civil, — judecățile nu vor fi totdeauna înlăturate, — lucru ce de altfel depășește posibilitățile legiuitorului, — și adeseori se vor ivi între părți discuțiuni și canatorii asupra chestiunii dacă termenul de executare acordat era suficient, în raport cu caracterul afacerii, ori dacă partea ce a declarat rezolvat contractul fără îndeplinirea acelei formalități prealabile, se găsea în cazurile în cari legea o autoriza la aceasta și în aceste condițiuni, justiția va fi chemată să soluționeze conflictul dintre părți; dar pentru a înlătura aceste eventuale inconveniente, s'ar putea completa dispozițiunile indicate cu prevederea că fie că termenul acordat a fost insuficient, fie că partea nu putea fără acordarea unui termen, să declare rezolvat contractul, executarea nu va putea fi în nici un caz prelungită de debitor, peste termenul fixat de judecată pentru prima zi de înfățișare, căci prin aceasta se prelungește ori se înlocuește, după cazuri, termenul la care partea avea dreptul după lege, satisfăcându-se astfel interesele ambelor părți. Ar fi încă util de a completa, în sensul legislațiunilor germane, prevederile art. 1020 cod. civ. cu o dispozițiune privitoare la condițiile de exercițiu ale acțiunii în rezoluție, în ipoteza unei neexecutări parțiale de obligațiuni. Fără îndoială că în principiu, în contractele sinalagmatiche, atunci când este vorba de obligațiuni principale corelative ce și servesc reciproc drept cauză, fiecare parte este în drept a pretinde executarea completă a unei astfel de obli-

gațiuni, căci numai în acest mod se poate menține raportul de echilibru între prestațiunile reciproce, iar în caz contrar, ca urmare logică, partea să poată beneficia de sancțiunea rezoluției, pentru a nu fi menținută într'un raport contractual în care nu găsește echivalentul stipulat. În acest sens legea recunoaște dreptul la rezoluție în ipoteza prevăzută de art. 1018 alin. 4 când obiectul datorit s'a deteriorat din culpa debitorului. Sunt însă și cazuri, în cari contractul a fost executat aproape în totalitate, obligațiunile principale fiind îndeplinite în așa condițiuni, în cât scopul esențial urmărit de creditor este satisfăcut și într'o astfel de situațiune, rezoluția judiciară pentru o neîndeplinire parțială ori cât de neînsemnată de obligațiuni, nu s'ar putea justifica în rațiune și echitate și nici n'ar corespunde cu voința părților din momentul contractării. De aceea tocmai, jurisprudența de acord cu doctrina și tradiția în această materie, refuză rezoluția în asemenea împrejurări, — justificând această soluție atât pe interpretarea voinței presumate a părților, cât și pe modul cum însuși legiuitorul aplică principiul rezoluției judiciare în materia vânzării și a locațiunei. Și, în adevăr, cu toate că în dispoziția generală asupra rezoluției judiciare, codul nostru ca și acel francez, nu face deosebire între executarea totală ori parțială de obligațiuni, autorizând rezoluția și în acest din urmă caz, totuși în aplicarea principiului rezoluției la vânzare și locațiune, legea restrânge în anumite cazuri dreptul la rezoluție, pe temeiul voinței prezumate a părților contractante. Astfel, în ipoteza prevăzută de art. 1347 cod. civ. a unei evoluțiuni parțiale a lucrului vândut, cum și aceea din art. 1349 cod. civ. al descoperirii, ulterior vânzării, a unei servituți, neaparente și nedecarate de vânzător, rezoluția nu este admisibilă decât dacă justiția constată că, porțiunea lucrului de care cumpărătorul a fost evins, ori servitutea descoperită, au o astfel de însemnătate, în cât este cert că cumpărătorul, dacă ar fi întrevăzut aceste rezultate, n'ar fi contractat. Tot asemenea și în materia locațiunii, în cazurile prevăzute de art. 1430 cod. civ. dacă locatarul se folosește de lucrul închiriat ori arendat în alt mod de cât acel arătat în contract, ori într'un mod din care ar putea să rezulte o pagubă pentru locatar, dreptul la rezoluție nu este recunoscut într'un mod absolut, ci numai dacă justiția, investită cu dreptul de apreciere în asemenea cazuri, stabilește că aceste contravențiuni, sau neexecutări de obligațiuni au o importanță apreciazabilă și cauzează locatarului daune destul de importante cari să justifice rezoluția contractului. În spiritul acestor dispozițiuni, și a modului cum jurisprudența le-a aplicat, codul german și după el codul austriac, prevăd că în caz de neexecutare parțială dreptul la rezoluție este recunoscut, dacă se constată din natura contractului și scopul prestațiunei, cunoscut obligatului, că împlinirea parțială nu are nici un interes pentru creditor. Cum însă chestiunea lipsei de interes a creditorului la menținerea contractului, în ipoteza unei executări parțiale, poate da loc la dificultăți practice de apreciere mai ales în contractele în care una din părți datorește o sumă de bani, am preferi pentru completarea textului nostru din art. 1020 cod. civ. o redacțiune

deosebită care să excludă acea dificultate și care să concorde mai bine cu dispozițiile menționate dela vânzare și locațiune. S'ar putea în acest scop, prevedea în art. 1020 că: „în contractele cu titlu oneros, neexecutarea fie totală, fie parțială de obligațiuni, conferă părții, ce și-a îndeplinit angajamentul, dreptul de rezoluțiune, cu excepțiunea cazului în care ceace a rămas neexecutat este atât de neînsemnat în cât nu exclude realizarea scopului esențial al contractului; în acest caz, neexecutarea parțială va fi înlocuită cu despăgubiri pentru daunele interese ocazionate.

Tot în materia rezoluțiunii de contracte, am constatat o altă lacună cu ocazia judecării unui recurs, în care se punea chestiunea dacă acțiunea în rezoluțiunea unei vânzări de moșie, exercitată de vânzător contra moștenitorilor cumpărătorului, dintre cari unul nu plătise parte din preț, este sau nu divizibilă. Problema a suferit desbateri repetate și soluțiunea ei s'a decis în secțiuni unite. Cărtea astfel constituită, admitând recursul, a stabilit că rezoluția nu putea fi pronunțată pentru o parte numai din moșia vândută, întrucât părțile au privit, negreșit, obiectul vânzării sub un raport de indivizibilitate, neputând fi, în intenția lor, ca imobilul vândut și predat în întregimea lui, să poată, eventual, face obiectul unei restituiri parțiale, în raport cu porțiunea din preț neplătită. Cum se vede, Curtea, pentru a înlesni o soluțiune echitabilă, ce corespunde cu voința probabilă a părților contractante, a luncat în interpretarea convențiunii lor și a adăugat apoi un argument de drept, dedus, prin analogie, din dispozițiunile art. 1385 cod. civ. relativ la pactul de răscumpărare, care permite o soluțiune analoagă în ipoteza exercițiului acestui pact. Este aci o lacună în lege, căci chestiunea divizibilității ori indivizibilității acțiunii în rezoluție, nu este reglementată la dispozițiile generale referitoare la rezoluția contractelor și ea nu poate fi rezolvată, astăzi, decât în conformitate cu principiile generale, fiind divizibilă atunci când lucrul vândut este susceptibil de diviziune materială ori intelectuală și indivizibilă când din cauza naturei său caracterului ce părțile i-au atribuit ori modului în care au înțeles să se facă prestațiunea, lucrul vândut este indivizibil și deci nu poate fi predat decât în întregime. S'ar înlătura dificultatea semnalată complexându-se aci legea cu o dispoziție care să declare aplicabilă în materie de rezoluție fie prevederile codului civil relative la pactul de răscumpărare care conform art. 1371 și 1372 cod. civ. este tot o condiție rezolutorie, idee admisă chiar astăzi, prin analogie, de o parte a doctrinei și jurisprudenței, fie să se admită, cum credem preferabil, principiul din art. 502 al codului civil german, relativ iarăși la pactul de răscumpărare, formulându-se o dispoziție în sensul acelu text și anume: dacă acțiunea în rezoluțiune aparține mai multor în comun, ea nu poate fi exercitată decât pentru tot și dacă acest drept este stins în persoana uneia din cei interesați, sau dacă unul din ei nu-l exercită, ceilalți sunt în drept a-l exercita pentru tot. O astfel de dispozițiune, corespunde mai bine atât cu scopul normal al acțiunii în rezoluție care, conform intențiunii părților contractante, tinde la desființarea contractului în totalitate, urmărind ca părțile să fie puse în si-

tuaițiunea lor înainte de a contracta și corespunde și cu caracterul drepturilor indivizibile de a putea fi exercitate pentru totalitate, de oricare dintre creditori

Materia rezoluției contractelor, cuprinde încă o lacună cu privire la efectele rezoluției între părțile contractante și față de terții. Astfel formează obiectul unei vii discuțiuni, chestiunea de a se ști dacă în urma rezoluției unui contract de vânzare, cumpărătorul este obligat a restitui fructele lucrului ce cumpăraseră cum și dacă actele de administrație, în special contractele de închiriere sau arendare, încheiate de cumpărătorul unui imobil, trebuiesc menținute. Este adevărat că efectul retroactiv atribuit de lege în caz de rezoluțiune pactului comisoriu tacit, în tocmă ca și condițiunii rezolutorii (art. 1015 cod. civ.), are, în sistemul legii noastre, ca consecință logică obligațiunea pentru părți de a-și restitui, în mod reciproc, tot ce au dobândit în executarea contractului, și deci ca cumpărătorul să restituie odată cu lucrul ce cumpăraseră, accesoriile lui, fructele, iar vânzătorul să restituie prețul cu interesele sale dela data plății. Cu toate acestea, autorități considerabile susțin, cu drept cuvânt că, corespunde în totul intențiunii părților, ca fructele percepute de cumpărător, pe temeiul unei posesiuni ce-i fusese transmisă de către vânzător, să nu fie restituite în urma rezoluției, ci compensate cu interesele prețului, întocmai cum necontestat are loc atunci când lucrul nu a produs fructe, ci a făcut obiectul unei folosințe personale a cumpărătorului, cum ar fi în cazul unei case cumpărate și neînchiriate de către cumpărător și folosită de el. Această soluțiune concordă cu sistemul legii noastre în materie succesorală, unde pe temeiul voinței părților, presumată de lege, donatarul, în caz de raport sau reduțiune, restituie fructele nu dela data donațiunii, ci numai în momentul morții donatorului (art. 762 și 854 cod. civ.) și o soluțiune identică admite legea și în cazul art. 838 cod. civ. al revocării unei donațiuni pentru survenire de copii. De aceea, credem că sistemul care admite compensațiunea fructele cu interesele, este temeinic, evitând și dificultăți practice și va trebui consacrat formal în materia rezoluției contractelor.

Ca o urmare logică, a dreptului de folosință pe care îl are cumpărătorul ca proprietar asupra bunului cumpărat, și pentru că atât interesul părților contractante cât și interesul general economic, cer ca administrarea acestui bun să se facă fără restricțiuni, va trebui să se consacre, în mod legal, validitatea contractelor de închiriere sau arendare făcute cu bună credință, de cumpărător, — în limitele unui act de administrație, — cu privire la imobilul cumpărat, la a cărui restituire ar fi eventual obligat ca rezultat al rezoluțiunii vânzării. Soluțiunea aceasta corespunde formulei restrictive în care legea aplică astăzi ficțiunea retroactivității condiției rezolutorie, la vânzarea cu pact de răscumpărare, în sensul că exercițiul acestui pact, dacă face să cadă toate sarcinile și drepturile reale consimțite asupra imobilului, menține însă contractele de închiriere sau arendare făcute de bună credință privitoare la acel imobil (art. 1380 cod. civ.). Deci, cel puțin, tot în acest sens restrâns se cuvine să se aplice principiul retroactivității condiției rezolutorie și în ca-

zul unei acțiuni în rezoluțiune obicinuită. Și aceiași soluțiune, va trebui menținută și în cazul când cu ocazia revizuirii codului civil, legiuitorul nostru, s'ar conforma doctrinei contimporane și ar înlătura noțiunea retroactivității condițiunei îndeplinite ca nerăspunzând unei necesități juridice, așa cum a făcut codul german (art. 158 și 161) și elvețian, în al căror sistem legislativ, condiția operează în felul unui termen extinctiv, adică numai pe viitor nu și pe trecut, „ut ex nunc“ și nu „ut ex tunc“.

Cu privire la efectele rezoluțiunei unui contract, față de terții dobânditori de drepturi reale cu titlu particular, deși, prin natura ei, acțiunea rezolutorie tinzând la desființarea unei convențiuni pentru neîndeplinirea unei obligațiuni personale a uneia din părți, are un caracter personal, legea prin art. 1368 cod. civ. declară că această acțiune este reală, pentru a consfinți mai bine dreptul pe care chiar în lipsa acestei dispozițiuni, l'ar fi avut vânzătorul de a revendica, fie odată cu cererea de rezoluție, fie ulterior printr'o acțiune deosebită, proprietatea bunului vândut, și, — presupunem, — neprescrisă, liberă de orice sarcină sau drept real, cari sunt desființate ca rezultat al rezolvării dreptului cumpărătorului, în virtutea maximei „resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis“. Sistemul acesta, este în armonie cu prevederile legii în cazul revocării unei donațiuni pentru neîndeplinire de sarcini, care se întemeiază tot pe un pact comisoriu tacit presupus de lege, dar nu concordă cu dispozițiunile legale privitoare la raport și reducțiunea unui dar ce ar depăși cotitatea disponibilă, în cazul unei înstrăinări sau constituirii de ipotecă asupra bunului donat. În adevăr, se știe că efectul rezolutoriu al raportului unui dar, la care legea obligă pe descendentul care vine la succesiune, ca și acțiunea în reducțiune, nu se resfrâng și în contra terțiilor cărora li s'a transmis proprietatea bunului donat sau care ar fi dobândit un drept de ipotecă asupra aceluși bun. Codul nostru face aici excepțiune dela principiul că raportul și reducțiunea au loc în natură și dând preferință, conform codului italian, interesului economic, asupra celui particular, sacrificând chiar dreptul erezilor rezervatari, respectă înstrăinările și constituirile de ipotecă făcute anterior deschiderei succesiunii asupra bunului supus raportului, sau reducțiunei, ceea ce înlesnește circulațiunea bunurilor și creditul ipotecar (art. 765 și 855 cod. civ.). Dacă asemenea rezultate, nu sunt totuși hotărâtoare pentru ca cu ocaziunea revizuirii codului civil să se admită un sistem uniform, armonic, în sensul de a da rezoluțiunei aceleași efecte față de terții, indiferent de cazurile în care ea se produce, — păstrându-i astfel, într'o aplicațiune generală, caracterul ei juridic adevărat de acțiune personală, — și dacă se va menține, mai departe, sistemul actual, care îi atribuie efecte diferite, în raport cu materiile de drept deosebite în care intervine, va fi atunci neapărat necesar să se completeze modul de publicitate a acestei acțiuni pentru a preveni pe terții de consecințele dobândirii unor drepturi rezolubile. În adevăr, codul nostru civil nu prevede pentru acțiunea în rezoluțiune o publicitate anumită și aceasta rezultă indirect în materie de vânzare imobiliară din publicitatea privilegiului vânzătorului înscris în registrele respective. În legis-

lația franceză se mai prevede că hotărârea prin care se admite rezoluțiunea, în termen de o lună dela pronunțarea ei, să fie menționată în marginea actului transcris, aceasta sub sancțiunea unei amende de una sută lei contra avueului care nu s'a conformat legii. Acest mod de publicitate va trebui introdus și la noi, îmbunătățindu-l în sensul ca să se menționeze în registru nu numai hotărârea de admitere ea rezoluțiunei, — care poate interveni târziu dela intentarea acțiunei, — dar chiar acțiunea însăși tinzând la acel scop, astfel cum legea admite în cazul art. 834 cod. civ. a revocării unei donațiuni pentru ingratitude; iar sancțiunea neîndeplinirii acestei formalități de interes general, care trebuie impusă privegherei părții interesate, va trebui să fie, urmarea logică, a pierderii acțiunii în revendicare în contra terțiilor dobânditori. Apoi, fiindcă interesele economice cer ca drepturile, în special cele privitoare la imobile, să nu rămână într'o stare de incertitudine prelungită, va trebui redus, cu totul, în limite raționale termenul de astăzi, extrem de lung, în care se poate introduce o acțiune în rezoluțiune, fixându-l, cel mult, la cinci ani, în loc de 30 ani cât este astăzi, căci un termen atât de lung, justificat altă dată prin difcultatea de comunicație, nu a fost niciodată folosit și de aceia, a fost cu mult redus în legislațiunile mai noi cum e codul rus și elvețian. De altfel e și greu de admis în realitățile vieții, ca o parte care și-a îndeplinit angajamentul, să consimtă a rămâne ani de zile într'un raport contractual, fără echivalentul stipulat, ori fără restituirea și despăgubirile pentru neexecutarea contractului.

Pentru a completa reglementarea acestei materii, este încă necesar să se prevadă la dispozițiunile generale ale rezoluțiunei contractelor sinalagmatice, condițiile în care are loc rezoluția și consecințele ei în ipoteza neîndeplinirii de obligațiuni, nu din culpa uneia din părțile contractante, dar ca rezultat al unui caz de forță majoră ori întâmplări fortuite, de a căror urmări nici una din părți nu are a răspunde. Este, în adevăr, cert în drept, că art. 1020 și 1021 cod. civ. sancționează numai neîndeplinirea de obligațiuni din culpa uneia din părțile contractante, lucru ce se confirmă și prin dispozițiunile art. 1320 cod. civ. care se ocupă de cazul nepredării lucrului vândut *din culpa* vânzătorului, acordându în acest caz cumpărătorului facultatea de a alege între a cere rezoluția, ori punerea în posesiunea lucrului cumpărat. Cu toate acestea, jurisprudența, pentru a da o bază legală soluțiunilor sale, se vede nevoită a extinde sfera de aplicațiune a textelor menționate și de aceia, fără a face o distincție asupra cauzelor cari au provocat neexecutarea contractului, aplică dispozițiunile art. 1020 și 1021 cod. civ. și în ipoteza neîndeplinirii de obligațiuni din circumstanțe neimputabile părților, — recunoscând că rezoluțiunea de drept are loc, numai în cazurile anume prevăzute de lege cum sunt acele din art. 1423, 1439 și 1525 cod. civ. relative la pierderea ori distrugerea completă a bunului închiriat ori arendat sau adus într'o societate. Când este vorba de o neexecutare parțială din cauză de forță majoră sau caz fortuit, cum prevede art. 1423 partea a doua, cu distrugerea parțială a lucrului închiriat ori arendat, este indiscutabil că rezoluția nu poate fi decât judiciară,

pentru că numai justiția are să aprecieze importanța distrugerii și deci dacă ea este de natură a provoca rezoluția contractului, întrucât împiedică realizarea scopului esențial urmărit de părți, sau dacă nu este locul numai la despăgubiri în măsura pagubei încercate. Dar și în acest caz, nu se pot aplica toate consecințele ce decurg din principiile privitoare la rezoluția judiciară, căci atunci când contractul nu este executat în totalitate, ori în parte, din circumstanțe străine de voința părților, fiecare din ele poate cere rezoluția și aceasta fără daune interese, de vreme ce nu e vina nimănui, consecinți deosebite de acele ce produce rezoluția din culpa uneia dintre părți, când, se știe că numai partea ce și-a îndeplinit angajamentul are facultatea de a cere rezoluția și a obține eventual și despăgubiri. În consecință, rezoluția unui contract din cauza unei imposibilități totale sau parțiale de executare, imposibilitate provocată de o împrejurare de forță majoră ori caz fortuit, fiind cărmuită de teoria riscurilor, este util ca printr'o dispoziție generală, să se precizeze modul cum se produce în acest caz rezoluția într'un contract sinalagmatic și urmările ei pentru fiecare din părți, iar apoi, să se pună în concordanță această nouă dispoziție cu diferite texte în care codul civil face astăzi aplicațiunea teoriei riscurilor (art. 971, 1074, 1156, 1018, 1423, 1439 și 1525 cod. civ.). Cu aceasta, se va putea rezolva, în mod rațional controversa existentă cu privire la chestiunea de a se ști în sarcina căreia dintre părți cad riscurile în ipoteza — de altfel rară, — a unui contract sinalagmatic în care obiectul obligației este un corp cert și determinat, cum ar fi vânzarea unui asemenea lucru, a cărui proprietate însă nu ar fi fost transmisă cumpărătorului ca efect imediat al consimțământului părților, conform sistemului codului nostru civil, ci, în virtutea unei clauze speciale, transmisiunea proprietății urma să aibă loc la o dată ulterioară, în momentul predării obiectului și al plății prețului, în tocmă ca în teoria dreptului roman. Se știe, în adevăr, că în această ipoteză, dacă lucrul, obiect al contractului, piere înainte de predare, dintr'un caz fortuit ori de forță majoră se susține, într'o părere că paguba produsă trebuie suportată de cumpărător, în sensul maximei romane „res perit creditor”, pe motivul că cumpărătorul urmând să beneficieze de sporul de valoare eventual dobândit de lucru până la predare, lui îi incumbă, cu titlu de compensație, — foarte discutabilă, — să suporte riscurile pierderii acestui lucru. Iar în o altă părere, a unei doctrine acreditate mai recente și parte din jurisprudență, se susține că punerea riscurilor în sarcina cumpărătorului, s'a menținut în dreptul modern, pe temeiul maximei, „res perit domino” ca o consecință logică a transmisiunii proprietății în persoana acestuia, din chiar momentul contractului, lucru ce reese din lucrările preparatorii ale codului civil francez, din legătura manifestă existentă în textul art. 971 între transmisiunea proprietății și punerea riscurilor în sarcina dobânditorului, cum și din însăși modul cum legea aplică teoria riscurilor atunci când obiectul obligațiunii nu este un corp cert și determinat, ci lucruri cari se vând după greutate, măsură ori număr, în cari cazuri, legea prin art. 1300 cod. civ. pune riscurile în sarcina vânzătorului-debitor, până

în momentul când lucrurile sunt întărite, numărare, ori măsurate și aceasta pentru motivul că numai atunci vânzarea devine perfectă și produce efectul ei natural al transmiterii proprietății dela vânzător la cumpărător. Această din urmă opinie în afară de temeinicia motivelor pe cari se sprijină, este în armonie cu principiile ce cărmuesc contractele sinalagmatice în cari părțile se obligă reciproc în vederea realizării unei anumite prestațiuni și din moment ce una din obligațiunile conexe și corelative ce-și servesc reciproc de cauză, nu poate fi îndeplinită dintr'o împrejurare neimputabilă părții, cealaltă obligație corespunzătoare cade, pe cale de consecință și astfel contractul fiind complet desfășurat, urmează că în ipoteza examinată a unei vânzări Romane, creatoare numai de obligațiuni, nu se pot lăsa riscurile pierderii lucrului în sarcina cumpărătorului căruia nu i s'a transmis încă proprietatea, căci prin această soluție, cumpărătorul ar rămâne obligat să plătească prețul, fără să fi dobândit proprietatea lucrului în vederea căreia a contractat, deci fără echivalent și fără cauză, ceea ce nu este echitabil și nici nu concordă cu raportul de conexitate existent între cele două obligațiuni reciproce într'un contract sinalagmatic. De aceea, soluțiunea care în acest caz pune riscurile în sarcina vânzătorului-debitor, întocmai ca în cazul unei obligațiuni de a face, — va trebui să fie consacrată sub o formă mai precisă la revizuirea codului civil, mai ales că corespunde cu tradiția dreptului nostru așa cum rezultă din dispozițiile codului Andronache Donici și codului Calimach și este consacrată și de legislația engleză și codicii austriac, german și elvețian, (C. Donici Cap. XI parag. 9; Calimach art. 1909; Cod. Austriac art. 1447; Cod. German art. 323 și 446 și Cod. Elvețian art. 119).

În fine, printr'o ultimă dispoziție, ar fi încă util, de dat o consacrare formală pactului comisoriu expres atât de folosit în contracte sub cele trei forme practicate și cari, în substanță, se reduce: fie la reproducerea prevederilor legale asupra dreptului de rezoluție în caz de neexecutare de obligațiuni, fie la formula unei rezoluțiuni convenționale de drept în acest caz, — cu excluderea judecății, — dar cu necesitatea unei somațiuni de punere în întârziere, fie la forma cea mai riguroasă care prevede rezoluția de drept și fără somațiune. S'ar evita astfel confuziunea ce s'a făcut, câteodată, între clauza pactului comisoriu și condiția rezolutorie expresă din art. 1019 cod. civ. care, se știe, că face să depindă rezoluția de drept și chiar fără știrea părților, de îndeplinirea unui eveniment viitor și necert, pe când pactul comisoriu expres presupune neexecutarea contractului din culpa uneia dintre părți și recunoaște numai celeilalte facultatea de a declara contractul rezolvat de drept și de a putea cere eventual despăgubiri.

Aplicațiunea pactului comisoriu expres a dat loc la jurisprudențe deosebite stabilite de secția I-a și a II-a a acestei Curți asupra chestiunii de a se ști prin ce mijloace de probă se poate stabili refuzul proprietrului creditor de a primi chiria ori arenda datorită, refuz nejustificat, care să excludă culpa debitorului chiras ori arendaș și deci să înlăture dreptul la rezoluțiune. Astfel, Secția I-a deși nu contestă că, în general chestia culpei într'un con-

tract presupune o chestie de fapt susceptibilă a fi dovedită prin toate mijloacele de probă admise de dreptul comun, totuși, când chestiunea culpei se deduce dintr'un fapt juridic, dovada culpei e subordonată restricțiilor privitoare la dovada faptelor juridice și întrucât o ofertă verbală de plată, făcută de debitor și refuzată de creditor, implică în sine, un fapt juridic, dovada acestui fapt și deci a culpei, nu poate fi admisă a se face prin martori sau presunțiuni, ci conform regulilor prevăzute de procedura civilă relative la oferte reale, spre a preveni consecințele și sancțiunile unei neplăți la termen; iar secția II-a, decide obicinuît, contrariul pe motivul că refuzul de plată a creditorului ar fi un fapt material, care poate fi dovedit prin orice mijloace de probă mai ales că debitorul, căruia i se refuză plata, se găsește în imposibilitate de a-și procura proba scrisă a refuzului plății. Chestiunea aceasta delicată în sine nu atât sub raportul juridic ci mai ales al consecințelor practice, a fost trimisă de curând în judecata Secțiunilor-Unite ale acestei Curți, pentru a stabili — conform principiilor generale relative la probe, — o soluțiune uniformă, asupra căreia nu putem astăzi anticipa. Ar fi de dorit însă, ca la viitoarea revizuire a codului civil, dispoziția specială privitoare la simplificarea formelor de liberare a chiriașului de plata chiriei în contractele prelungite să fie extinsă și în dreptul comun și sub forma unei dispoziții generale să fie aplicabilă ori de câte ori e vorba ca într'un contract de închiriere, de arendare, sau chiar de vânzare ca debitorul să evite rezoluția de drept a contractului, pentru neplata la termen, dânsul să se poată pune la adăpostul acestei sancțiuni, fără necesitatea îndeplinirii formelor ofertei reale, adeseori greu de satisfăcut prin chiar mulțimea lor, ci o simplă consemnare a sumei datorite în formele prevăzute astăzi în legea de prelungire a contractelor de închiriere să împiedice rezoluția, sub pretextul unei neplăți, datorite câte odată refuzului nejustificat al creditorului. Să se adauge încă conform codului Elvețian, că, atunci când termenul de plată cade într'o sărbătoare, consemnarea sumei datorite este valabilă făcută și în prima zi de lucru următoare.

Înceind aceste succinte observațiuni ce ne-au fost sugerate de modul cum a decurs judecata onora din recursuri soluționate în anul judecătoresc expirat, urăm cordial colegilor și baroului. — colaboratorul nostru prețios, — spor și izbândă în munca pentru dreptate ce zilnic îndeplinim, cu năzuința statornică către idealul de justiție atât de greu de atins.

Noul an judiciar este deschis.

CURTEA DE APEL DIN BUC. S. IV-a

Audiența dela 6 Oct. 1926

Președinția D-lui Gr. Pherekyde, Președinte

A. Horovici cu Rubin Forschmidt

CAMBIE. — ACTIUNE CAMBIALĂ. — EXCEPȚIUNE PERSONALĂ. —
PROBATORIU. — GRABNICA SOLUT E. — EXCEPȚIUNE NEGATORIE. —
ART. 349 AL 3 C. COM.

Condițiunea cerută de art. 349 al 3 din cod. comercial pentru ca probatorul cerut de către un părât în acțiunea cambială, să poată fi admis, trebuie să prezinte caracterul de grabnică soluțiune. se referă numai la excepțiunile personale ridicate de debitorul cambial, iar nu și la acele excepțiuni negatorii prin cari se tinde la dovedirea nulității a însuși titlului cambial.

Jurnal No. 4329. — Admis subsidiarul cerut și în consecință chemarea la interogator a intimatului Rubin Forschmidt cerută de apelantul A. Horovici

S'au ascultat D-nii avecați Brunu și Petrovici pentru apelant și Hugo Cappon și Conduratu pentru intrinet.

Curtea,

Având în vedere că apelantul A. Horovici, în subsidiar, cere chemarea personal la interogator a intimatului, spre a stabili că semnătura după scrisoarea datată 15 Octombrie 1925 și depusă la dosar, este a sa, cum și că această scrisoare se referă la cambia supusă discuțiunii, fapte ce tind la dovedirea nulității titlului cambial invocat de intimat.

Având în vedere că intimatul se opune la admiterea acestei probe, invocând dispozițiunile art. 349 cod. comercial;

Considerând că potrivit art. 349, excepțiunile pe cari debitorul unei cambii le poate opune într'o acțiune cambială, sunt supuse condițiunii ca ele să fie propuse la prima înfățișare.

Că, în speță, această condițiune este satisfăcută, din actele dela dosar constatându-se că pârîtul-apelant a ridicat excepțiunea ce invoacă în apel și înaintea primei instanțe, la termenul de 13 Aprilie 1926, primul termen la care judecata a intrat în fondul pricinii.

Obiecțiunea că probatorul cerut nu prezintă caracterul de grabnică soluțiune, condițiune cerută de alin. 3 al art. 349, Curtea o înlătură ca neîntemeiată, această condițiune referindu-se numai la excepțiunile personale ridicate de debitorul cambial, ceea ce nu este cazul în speță.

Condițiunea derogatoare prevăzută de art. 349, adică ridicarea excepțiunii la prima înfățișare, fiind dar satisfăcută în speță, admiterea probatorului cerut, rămâne, conform regulilor stabilite de dreptul comun în materie de probe, la suverana apreciere a instanțelor judecătorești.

Ori, față de natura probei ce se cere și de faptele concludente în cauză ce se tinde a se dovedi, Curtea o găsește utilă în cauză, conducând la deslegarea pricinii, și ca atare o admite.

În ce privește obiecțiunea ridicată de intimat, cu privire la neregularitatea apelurilor, Curtea constatând că în speță s'au făcut, în termen, contra acesteiaș sentințe, două apeluri, unul la Curte și altul la Tribunal, deci în tot cazul unul în condițiunile legii, unește incidentul ridicat cu fondul, pentru a pronunța nulitatea apelului neregulat introdus, prin deciziunea ce va pronunța.

Pentru aceste motive, Curtea admite subsidiarul cerut.

Semnați: Gr. Pherekyde, Dem. L. Bagdad și L. Ștefănescu.